

Kela
Sosiaali- ja terveysturvan selosteita
37/2004

Kati Karhula, Pentti Takala ja Timo Klaukka

Äitiyspakkaus käyttäjien puntarissa V

Tutkimusosasto

Helsinki 2004

ISBN 951-669-651-1

ISSN 1455-0113

Kirjoittajat

Kati Karhula, nuorempi tutkija, terveystieteiden yo.
Kelan tutkimusosasto

Pentti Takala, vastaava tutkija, VTL
Kelan tutkimusosasto
pentti.takala@kela.fi

Timo Klaukka, terveystutkimuksen päällikkö
Kelan tutkimusosasto
timo.klaukka@kela.fi

Tämä raportti on rakenteeltaan aikaisempien äitiyspakkauksen vastaanoton seurantajärjestelmän raporttien kaltainen (Kelan sosiaali- ja terveysturvan selosteita 14/2000, 16/2000, 20/2002 ja 24/2002). Tulokset perustuvat vuoden 2004 elo–syyskuussa kerättyyn aineistoon.

Kiitokset Kristiina Gyllenbögelle, joka on viimeistellyt kyselylomakkeet ja huolehtinut raportin painokuntoon saattamisesta sekä Leila Rantaselle, joka on tehnyt raportin kuvat. Kiitämme myös Timo Pitkosta, joka on poiminut tutkimuksessa käytetyn otoksen ja tehnyt otoksen maantieteellistä jakaumaa kuvaavan kartan.

Marraskuussa 2004

Tekijät

Raportti on saatavissa myös sähköisessä muodossa osoitteessa: www.kela.fi/tutkimus

TIIVISTELMÄ

Tässä raportissa kootaan yhteen tuloksia äitiyspakkauksen sisältöä koskevasta mielipidekyselystä. Kyselyyn vastasi 216 vuoden 2004 äitiyspakkauksen saajaa (66 % otoksesta). Lähes kaikki vastaajat pitivät useimpia pakkauksen tekstiilejä tarpeellisina, ainoastaan paitoja ja oloasua piti tarpeellisena alle 80 % vastaajista. Vuoteen 2002 verrattuna oloasun kannatus laski kymmenen prosenttiyksikköä, paitojen ja lämpörukkasten kuusi sekä kevyen toppapuvun viisi prosenttiyksikköä. Arvioissa ulkohaalarin, lämpötöppösten ja lämpörukkasten tarpeellisyydesta oli noin 20 prosenttiyksikön ero vähintään kolmannen pakkauksen saaneiden eduksi, mikä voi johtua siitä, ettei ensimmäisen pakkauksen saaneilla vielä ollut käyttökoke-musta talvivaatteista.

Mielipiteet pakkauksen muiden tuotteiden tarpeellisyydesta vaihtelivat enemmän. Tänä vuonna selvästi useampi piti tarpeettomana voidetta ja esitteitä kuin vuonna 2002. Terveys-sitteitä, kondomeja ja hoitoalustaa tarpeettomina pitävien osuus oli pienentynyt vähintään kuusi prosenttiyksikköä. Tarpeellisimpina pidettiin edelleen hiusharjaa, valmisvaippoja ja kynsi-saksia.

Noin kolmasosa vastaajista oli löytänyt jotakin huomautettavaa pakkauksen tekstiileistä. Vuoteen 2002 verrattuna lähes kolminkertainen osuus vähintään kolmannen pakkauksen saa-neista löysi huomautettavaa. Tällä kerralla tekstiilien laatua kommentoitiin enemmän kuin värejä. Kaikista vastaajista värihin tyytymättömiä oli yli puolet vähemmän kuin vuonna 2002. Tänä vuonna vajaa puolet värihuomautuksista koski kevyen toppapuvun väriä. Erillis-ten kysymysten vastauksista selvisi, että valtaosan mielestä lämpörukkaset ja lämpötöppöset ovat sopivan kokoisia, mutta mielipiteet potkuhousujen ja puolipotkuhousujen paremmuu-desta menivät tasan. Vastaajista vain 8 % totesi löytäneensä jonkin vian pakkauksen muista tuotteista, mikä on yhdeksän prosenttiyksikköä vähemmän kuin vuonna 2000. Useamman maininnan huonosta laadusta saivat osakseen ihovoide, hoitoalusta ja kynsisakset.

Enemmistö vastaajista antoi positiivista palautetta pakkauksen uudesta kirjasta, vaikka osa ei vielä ollut sitä käyttänytkään. Kirjaa pidettiin selkeänä, kuvia värikkäinä ja loruja hyvinä. Parisuhdetta ja vanhemmuutta tukevan kirjallisuuden lisäämistä pakkaukseen kannatti vajaa kaksi kolmasosaa vastaajista ja noin viidennes vastusti sitä. Vähintään toisen pakkauksen saaneet kannattivat materiaalin lisäämistä useammin. Materiaalin sisällöstä oli vähän toivei-ta.

Vastaajien mielestä pakkaukseen tulisi ehdottomasti sisältyä peitemakuupussi ja ulkohaalari. Seuraavaksi suosituimpia ovat body-asut, kevyt toppapuku ja kynsisakset. Kevyen toppapu-vun kannatus nousi 10 prosenttiyksikköä, mutta muutoin kannatusluvut olivat samankaltaisia kuin vuonna 2002. Vähiten tarpeellisten tuotteiden nimeäminen oli vastaajille vaikeampaa ja mielipiteet jakautuivat monien tuotteiden kesken. Hoitoalusta, kondomit ja patja erottuivat kuitenkin muista tuotteista. Vuoteen 2002 verrattuna eniten suureni voidetta ja esitteitä tar-peettomina pitävien osuus.

Suurin osa vastaajista oli tyytyväisiä pakkauksen sisältöön ja tuotteiden laatuun. Kyselyn lo-pussa monet vastaajat ilmaisivat kiittollisuutensa pakkauksesta. Pakkauksen koettiin olevan pikemmin ilmainen lahja kuin sosiaalietuus. Tällä kerralla kehittämissuunnitelmana pakkauk-seen toivottiin useimmin pienempiä vaatteita ensimmäisten kuukausien tarpeisiin.

JOHDANTO

Äitiyspakkauksen historia on lähes 70 vuotta pitkä, sillä vähävaraisilla suomalaisäideillä on ollut oikeus äitiysavustukseen vuodesta 1937 lähtien ja kaikilla terveystarkastuksessa käyneillä äideillä vuodesta 1949 lähtien (Hellsten 1992, 240–242, 267). Avustukseen on oikeus äidillä, jonka raskaus on kestänyt 154 päivää ja joka on käynyt terveystarkastuksessa ennen neljännen raskauskuukauden päättymistä. Äitiysavustuksen voi saada joko rahana (140 e vuonna 2004) tai äitiyspakkauksena, joka sisältää lapsenhoitotarvikkeita.

Noin kolme neljästä vauvaperheestä valitsee äitiyspakkauksen (vuonna 2003 osuus 73,5 %). 1980-luvulla pakkauksen suosio oli selvästi suurempi, vuosikymmenen lopulla parhaimmillaan jopa 85 % vanhemmista valitsi pakkauksen. Osuus pieneni 1990-luvun laman myötä, ja se oli alimmillaan vuonna 1994, jolloin pakkauksen valinneiden osuus oli 73 % äitiysavustusta saaneista. (Eräitä tilastotietoja äitiysavustuksen ... 1999.) Vuonna 2003 ensimmäistä lastaan odottavista vanhemmista yli 96 % valitsi pakkauksen ja useampilapsisista perheistä noin 58 %. Niistä perheistä, joissa odotettiin toista lasta ja ensimmäisen lapsen syntymästä oli kulunut vähintään kolme vuotta, noin 76 % valitsi pakkauksen (Kelan etuusrekisteri). Perheen tulot eivät vaikuta siihen, valitaanko äitiysavustus pakkauksena vai rahana.

Vaikka äitiyspakkauksen valinneiden osuus on kääntynyt uudelleen laskuun, on pakkauksen merkitys sen valinneille perheille suuri. Kirsi Rantanen laski kahden ensimmäisen vuoden aikana lapsen kuluihin menneen rahasumman ja sai lopputulokseksi 7 800 euroa. Ruokaan ja vaippoihin kului noin 1 000 euroa molempina vuosina. Vaatteisiin puolestaan kului 1 400 euroa kahdessa vuodessa, kulujen ollessa yli kaksinkertaiset toisen vuoden aikana. Selityksenä tähän on Rantasen mukaan se, että ensimmäisenä vuonna pääsi äitiyspakkauksen vaatteilla niin hyvin alkuun. (Käyhkö, 2004.) Äitiyspakkauksen tarkkaa arvoa ei ole laskettu, mutta se on suunnilleen kolminkertainen nykyiseen raha-avustukseen eli 140 euroon verrattuna. Nina Sistosen laskelman mukaan vähittäiskauppahinnoilla äitiyspakkaukseen kuuluvien tuotteiden hankintaan olisi kulunut noin 500 euroa – sekä lisäksi aikaa ja vaivaa. (Kyrklund 2004.)

Äitiyspakkauksen kehitys- ja valmistelutyön tueksi tarvitaan käyttäjien antamaa palautetta pakkauksen tuotteiden tarpeellisuudesta, laadusta ja käyttökelpoisuudesta. Äitiyspakkauksen käyttökokemuksia lähes reaaliaikaisesti keräävälle järjestelmälle on tarvetta, sillä Kelaan saapuu vuosittain kymmeniä vapaamuotoisia palautekirjeitä äitiyspakkauksen saajilta. Palautetta on kerätty vuoden 1999 syksystä lähtien lähettämällä säännöllisin väliajoin postikysely pienehkölle otokselle (vajaalle prosentille) pakkauksen saaneista vanhemmista. Menetelmä tuottaa ajantasaista tietoa pakkauksen tuotteiden ominaisuuksista ja käyttökokemuksista. Samalla voidaan tarvittaessa selvittää lapsiperheiden muita vauvanhoitoon tai perhepolitiikkaan liittyviä näkemyksiä. Tämä raportti on seurantajärjestelmän kuudennelta kierrokselta.

Äitiyspakkauksen kehittämistä valmistelee Kelan hallituksen nimeämä äitiysavustusraati, jossa on edustajia sosiaali- ja terveysministeriöstä, Stakesista sekä Kelan eri yksiköistä. Pakkauksen sisällön hankinta valmistellaan Kelan palveluosastolla ja päätöksen siitä tekee etuudesta vastaava johtaja.

KYSELYN OTOS

Tässä raportissa päivitetään edellisissä raporteissa kerättyjä tietoja sekä tehdään vertailuja aikaisempien kierrosten tuloksiin (Takala ja Klaukka 2000a ja b ja 2002; Blomgren ym. 2002). Uusilla kysymyksillä hankittiin tietoa äitiyspakkauksen saaneiden mielipiteistä kertakäyttö- ja kestovaippon käyttöä sekä Kelan Internet-sivuista äitiyspakkauksen esittelysivujen osalta (liite 1: Äitiyspakkauuskysely).

Kyselyn otos poimittiin niistä äitiyspakkauksen saajista, jotka anoivat pakkausta huhtikuun 2004 alun jälkeen ja joiden laskettu aika oli viimeistään kesäkuun lopussa. Otos rajattiin näin siksi, että uutta pakkausta, jonka käyttökokemuksista haluttiin saada tietoa, alettiin jakaa maaliskuun lopulla. Otoksen loppupään rajauksella haluttiin varmistaa se, ettei kyselyä lähetettäisi aivan vastasyntyneiden vauvojen vanhemmille, joille pakkauksen tuotteista ei ole vielä ehtinyt kertyä käyttökokemusta. Kyselylomake postitettiin 329 äidille syyskuun alussa 2004. Otoksen maantieteellinen kattavuus varmistettiin kuvaamalla kartalle vastaajien asuinpaikkakunnat (liite 2: Äitiyspakkauuskyselyn otoskunnat). Ruotsinkielisiä vastaajia poimittiin otokseen noin 5 %.

Yhteensä 216 pakkauksen saajaa palautti täytetyn lomakkeen määräaikaan mennessä. Kyselyn vastausprosentiksi tuli 65,7, joka on hyvä ilman muistutuskirjettä. Edellisen kyselytutkimuksen vastausprosentti oli muistutuskirjeen jälkeen hieman korkeampi (72 %). Tälläkin kerralla yksinhuoltajien (n = 34) vastausprosentti oli keskimääräistä selvästi pienempi, 47 % (Blomgren ym. 2002; Takala ja Klaukka 2000a). Koska yksinhuoltajat muodostivat 16 % otoksesta, korjattiin heihin liittyvän kadon vaikutusta tuloksiin käyttämällä analyyseissä perhemuodon mukaista korjauskerrointa. Samalla saatiin korjattua myös pienituloisten perheiden katoon liittyvää virhettä, sillä yksinhuoltajat olivat keskimääräistä useammin pienituloisia.

Kyselytutkimuksen onnistumisen ehtona on, että vastaamatta jättäneet eivät olennaisesti poikkea vastanneista niiltä ominaisuuksiltaan, joilla on tulosten kannalta merkitystä. Tässä kyselyssä kadon analyysi tehtiin niiden tietojen avulla, joita oli saatavissa Kelan etuuksia koskevista rekistereistä. Rekisteritietojen perusteella vastaamatta jättäneet eivät poikenneet vastaajista kovin paljon. Vastaamatta jättäneissä oli hieman enemmän yli 34-vuotiaita ja ruotsinkielisiä kuin koko aineistossa. Vastaajan asuinalueella ja tuloilla oli jonkin verran

merkitystä vastausaktiivisuuteen; etelä- ja itäsuomalaiset vastasivat keskimääräistä useammin ja pohjoissuomalaiset keskimääräistä harvemmin ja vastaamattomien joukossa oli enemmän pienituloisia kuin vastanneissa. Selvimmin kato liittyi vastaajien lasten lukumäärään ja perhemuotoon. Yksilapsiset perheet vastasivat aktiivisemmin kuin monilapsiset perheet ja yksinhuoltajat selvästi harvemmin kuin muut.

TAUSTATIETOJA

Kyselyyn vastasi useimmissa tapauksissa (86 %) äiti tai vanhemmat yhdessä (14 %). Isän täyttämää kyselylomakkeita oli aineistossa yksi kappale. Äideistä kolmannes (33 %) kuului ”nuoriin äiteihin” eli iältään 17–27-vuotiaisiin. Lähes puolet äideistä (48 %) oli iältään 28–34-vuotiaita ja loput äidit (20 %) olivat yli 34-vuotiaita.

Suurin osa (90 %) kyselyyn vastanneiden vauvoista oli 2–3 kuukauden ikäisiä, neljän kuukauden ikäisiä vauvoja oli 6 % ja loput (5 %) olivat 5–6 kuukautta vanhoja. Aineiston vauvoista oli 2–3- kuukautta vanhoja suurempi osa kuin edellisillä tutkimuskerroilla. Vauvojen ikä ei näytä vaikuttavan vanhempien vastausinnostukseen, mutta monet vanhemmat totesivat, ettei heille ollut vielä ehtinyt kertyä käyttökokemusta kaikista pakkauksen vaatteista, koska vauva oli vielä niin pieni ja/tai syntynyt kesällä.

Perheen sosiaalisen aseman suuntaa antavana mittarina käytettiin äidin koulutustasoa. Pienten lasten äitien keskimääräinen koulutustaso on nykyisin varsin korkea, mikä näkyy tässäkin kyselyssä. Äideistä yli 42 % oli suorittanut korkeakoulu- tai ammattikorkeakoulututkinnon, mikä on kolme prosenttiyksikköä enemmän kuin edellisessä kyselyssä. Lähes yhtä moni (38 %) oli suorittanut ylioppilastutkinnon tai käynyt vähintään kolme vuotta kestäneen ammattikoulutuksen. Vastaajista 8 %:lla ainoa koulutus oli peruskoulu, ja loppuilla (12 %) oli alle 3 vuotta kestänyt ammattikoulutus.

Vajaa kaksi kolmasosaa vastaajista (61 %) ilmoitti äitiyspakkauksen olevan perheessä ensimmäinen, vajaalle kolmasosalle (29 %) pakkaus oli toinen ja noin joka kymmenennelle pakkaus oli vähintään kolmas. Jakauma oli suunnilleen sama kahdessa edellisessä kyselyssä, mutta ensimmäisen pakkauksen saajien osuus on noussut (52 % vuonna 2002, Blomgren ym. 2002; 51 % vuonna 2001, Takala ja Klaukka 2002). Vastaajista noin prosentti oli ottanut pakkauksen ottolapselleen.

MITEN ÄITIYSPAKKAUKSESTA ON SAATU TIETOJA?

Kyselyssä haluttiin selvittää vastaajien ensisijaisia tietolähteitä äitiyspakkauksesta yleensä sekä pakkauksen hankkimisesta ja sisällöstä. Puolet vastaajista oli saanut yleistä tietoa äitiyspakkauksesta pääasiassa ystäviltä ja tuttavilta, 21 % Kelan Internet-sivuilta ja 20 % neuvolasta. Pääsiallisen tietolähteen valinta oli tuottanut monelle vaikeuksia, sillä useat vastaajat olivat valinneet kaksi tai kolme vaihtoehtoa.

Kaksi kolmasosaa (65 %) vastaajista ilmoitti saaneensa tietoa pakkauksen hankkimisesta pääasiassa neuvolasta. Seuraavaksi yleisimpiä tiedonlähteitä olivat Kelan Internet-sivut (12 %) sekä ystävät ja tuttavat (11 %). Loput vastaajista olivat saaneet tietoa Kelan toimistosta (7 %) tai Kelan lehdistä ja oppaista tai olivat tietoisia hankintamenettelystä työnsä puolesta (6 %).

Vajaa puolet vastaajista (45 %) oli saanut tietoa äitiyspakkauksen sisällöstä pääasiassa Kelan Internet-sivuilta. Noin kolmannes vastaajista (32 %) oli saanut tietoa lähinnä ystäviltä ja tuttavilta ja loppuilla vastaajista ensisijainen tietolähde oli joko neuvola (10 %), Kelan toimisto (5 %) tai erilaiset vauva- ja sanomalehtien artikkelit (8 %).

Kelan Internet-sivut tietolähteenä

Vuoden 2002 kesällä Kelan Internet-sivuille lisättiin kuvasarja ja tekstit äitiyspakkauksen sisältämistä vaatteista ja muista tarvikkeista. Hieman alle kaksi kolmasosaa (65 %) kyselyn vastaajista oli käynyt näillä sivuilla tutustumassa äitiyspakkaukseen. Heistä 95 % kertoi mielipiteensä sivuista avovastauksella. Vastauksista noin neljä viidesosaa (78 %) oli selkeästi positiivisia.

Tarpeeksi tietoa, kuvat selkeitä ja sivut tarpeelliset.

Bra sidor – bilderna är tydliga och texten informativ.

Kaikki tarvitsemani tieto löytyi hyvin sivuilta ja oli kerrottu selkeästi.

Selkeät ja siistit. Löysin kaiken tarvitsemani sivuilta, mm. peiton ja lakanoiden koot ompelua varten.

Sivut ovat hyvät ja selkeät ja tiedonsaannin kannalta tarpeelliset. Kelan sivut ovat muutenkin erittäin hyvät ja helppokäyttöiset.

Suurin osa muista vastaajista oli sitä mieltä, että sivut olivat kokonaisuudessaan hyvät, mutta pientä parannettavaa löytyy.

Sidorna är helt ok. De motsvarar ganska bra verkligheten. Färgerna blir kanske en aning svagare.

Hyvät kaiken kaikkiaan. Pakkauksen vaihtuessa uusien kuvien tulo kesti turhan kauan, ne oli jo julkaistu lehdissä.

Muuten ihan hyvät, mutta kuvat voisivat olla selkeämmät ja enemmän yksittäisiä kuvia vaatteista.

Kuvat saisivat olla yksityiskohtaisempia, esim. toppapuku tossuineen.

Latautui hieman hitaasti. Muuten hyvät ja selkeät, joskin värivirheelliset kuvat. Oli mukava katsella kuvia pakkausta odotellessa, oli hieman kuin kurkkaisi joululahjaa etukäteen.

Negatiivista palautetta antoi vain muutama vastaaja, ja palaute koski Kelan Internet-sivuja yleensä.

Kokonaisuudessaan Kelan Internet-sivut ovat sekavat: asiat on esitetty liian monella alisivulla ja alisivun alisivulla. Aina jää olo, että jotain jäi lukematta.

Kelan sivut yleensäkin hieman sekavat, joten vaikea löytää oikeille sivuille.

Tuntuu siltä, että Kelan toimistot jäävät toissijaiseksi äitiyspakkaustiedon jakajana. Tästä syystä tulisi Internet-sivujen kehittämistä jatkaa ja mahdollisesti lisätä neuvoloiden ja Kelan toimistojen yhteistyötä äitiyspakkausinformaation jakamisessa. Neuvolalla ei kuitenkaan ole virallista vastuuta välittää tietoa pakkauksen sisällöstä.

- Yleistä tietoa äitiyspakkauksesta saadaan pääasiassa ystäviltä ja tuttavilta, pakkauksen hankkimisesta neuvolasta ja pakkauksen sisällöstä Kelan Internet-sivuilla.
- Internet-sivut ovat olleet hyödyllinen uudistus, sillä kaksi kolmasosaa vastaajista on käynyt sivuilla.
- Suurin osa Internet-sivuilla käyneistä oli tyytyväisiä niiden sisältöön.
- Sivuston kehittämistä toivottiin etenkin valokuvien värien osalta.

PAKKAUKSEN TUOTTEIDEN TARPEELLISUUS

Vanhempien mielipiteitä pakkauksen eri tuotteiden tarpeellisuudesta selvitettiin pyytämällä vastaajilta arvio jokaisen tekstiilin ja tuotteen tarpeellisuudesta asteikolla erittäin tarpeellinen – melko tarpeellinen – ei tarpeellinen eikä tarpeeton – melko tarpeeton – erittäin tarpeeton. Vastausjakaumat on esitetty kuvissa 1 ja 2 siten, että keskimmäistä luokkaa (”ei tarpeellinen eikä tarpeeton”) ei ole piirretty kuviin. Pylväiden mustat osat kuvaavat erittäin tarpeellisten ja erittäin tarpeettomien ja harmaat melko tarpeellisten ja melko tarpeettomien tuotteiden osuuksia.

Edellisten vuosien tapaan lähes kaikki vastaajat pitivät useimpia pakkauksen tekstiilejä erittäin tai melko tarpeellisina. Yli 60 % vastaajista piti suurinta osaa tekstiileistä erittäin tarpeellisina. Tekstiileistä ainoastaan paitoja ja oloasua piti erittäin tai melko tarpeellisina alle 80 % vastaajista. Tarpeellisimpina pidettiin body-asuja, peitettä, peitemakuupussia, pussilakanaa, kylpypyyhettä ja aluslakanaa. Oloasu oli menettänyt kannatustaan kymmenen prosenttiyksikköä, paidat ja lämpörukkaset kuusi sekä kevyt toppapuku viisi prosenttiyksikköä vuodesta 2002 (Blomgren ym. 2002, 8).

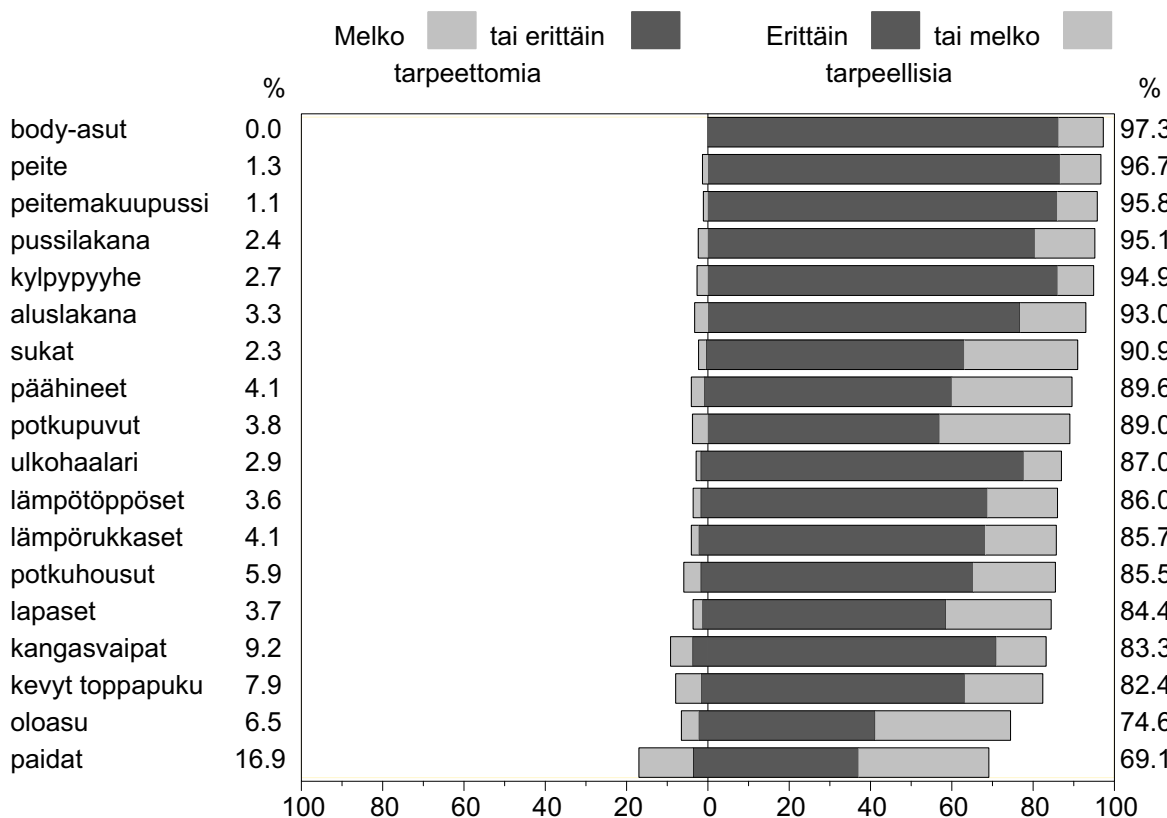
Paidat erottuivat selvästi muista tekstiileistä siten, että niitä pitää tarpeettomina yli 15 prosenttia vastaajista. Paitoja tarpeettomina pitävien osuus on viime vuosina kasvanut tasaisesti. Muista tekstiileistä useimmin pidettiin tarpeettomina kangasvaippoja (9 %), toppapukua (8 %) ja oloasua (7 %). Kangasvaippoja tarpeellisina pitävien osuus nousi joka vuosi tasaisesti tähän kyselyyn saakka. Monet vastaajat pitivät kangasvaippoja liian ohuina vaipoiksi ja kertoivat käyttävänsä vaippojen harsoliinoja muun muassa pulautusrätteinä ja imetyliinoina.

Arvioihin tekstiilien tarpeellisuudesta vaikuttaa jonkin verran se, monesko pakkaus perheeseen on tullut. Ensimmäisen pakkauksen saaneet pitivät kangasvaippoja ja kylpypyyhettä jonkin verran tarpeellisempina kuin muut vanhemmat. Ulkohaalaria, peitemakuupussia ja oloasua he puolestaan eivät pitäneet yhtä tarpeellisina kuin muut. Toisen pakkauksen saaneet pitivät paitoja, peitettä ja peitemakuupussia tarpeellisempina kuin vanhemmat, joille pakkaus oli ensimmäinen tai vähintään kolmas.

Vähintään kolmannen pakettinsa saaneet vanhemmat pitivät paitoja lukuun ottamatta kaikkia vaatteita tarpeellisempina kuin muut vastaajat. Heistä kaikki pitivät kuutta vaatetta vähintään melko tarpeellisina: body-asut, potkuhousut, sukat, ulkohaalari, lämpötöppöset ja lämpörukkaset. Kolmen viimeksi mainitun tuotteen osalta ero ensimmäisen pakkauksen saaneiden mielipiteeseen on noin 20 prosenttiyksikköä. Ensimmäisen pakkauksen saaneiden arvioihin talvella käytettävien vaatteiden tarpeellisuudesta saattoi vaikuttaa se, ettei heillä ollut niistä vielä käyttökokemusta.

Vauvan sukupuolella ei juuri ollut vaikutusta siihen, mitä mieltä vanhemmat olivat tekstiilien tarpeellisuudesta. Oloasua (14 prosenttiyksikköä) ja peitemakuupussia (10 prosenttiyksikköä) piti poikavauvojen vanhemmista jonkin verran suurempi osa tarpeellisena kuin tyttövauvojen vanhemmista. Tyttövauvojen vanhemmat pitivät useammin lapasia, sukia ja päähineitä tarpeellisena kuin poikavauvojen vanhemmat.

Kuva 1. Äitiyspakkauksen tekstiilien tarpeellisuus.

Äitiyspakkauksen muiden tuotteiden tarpeellisuuden arvioinnissa vastaajien mielipiteet erosivat toisistaan enemmän kuin tekstiilien kohdalla. Kolmen edellisen kyselytutkimuksen tapaan selvästi tarpeellisimpina pidettiin hiusharjaa, valmisvaippoja ja kynsisaksia, joita piti erittäin tai melko tarpeellisina yli 95 % vastaajista. Yli 80 %:n kannatuksen pääsivät myös kylpylämpömittari, terveystiteet ja patjansuojus.

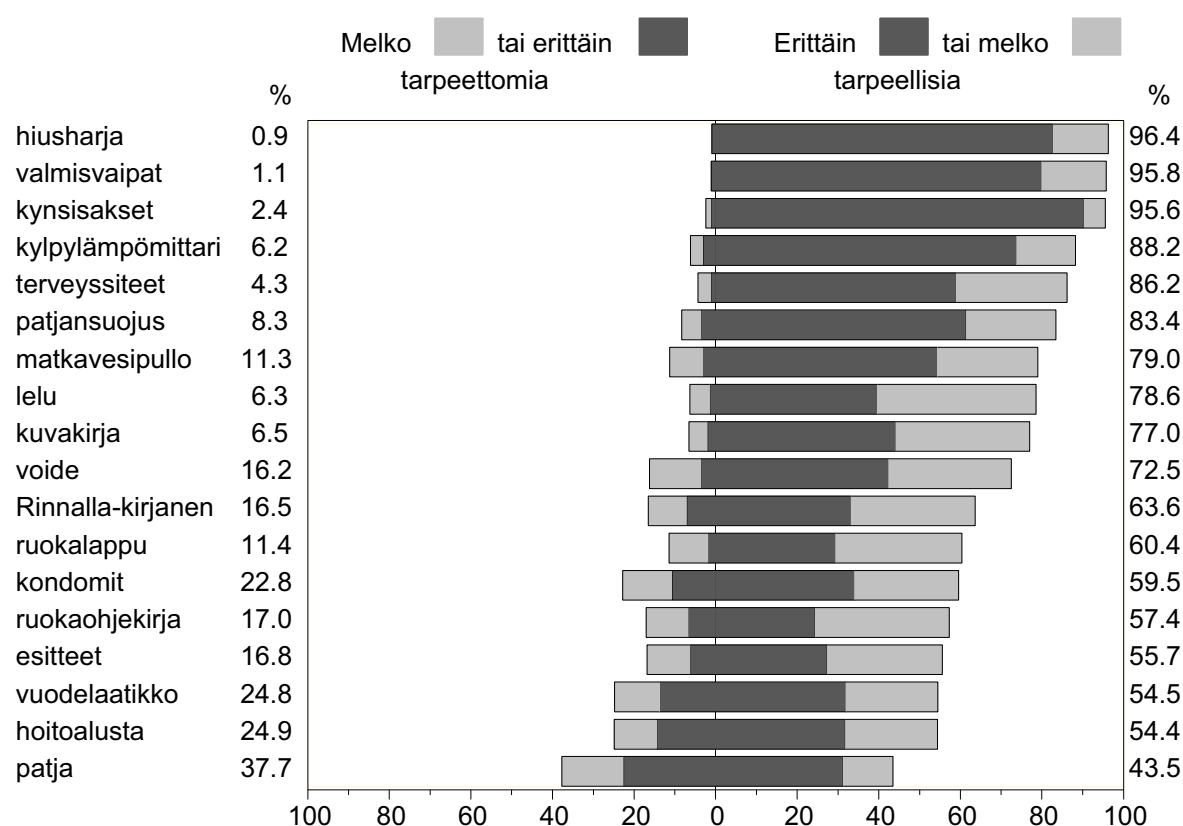
Muiden tuotteiden joukosta vastaajat löysivät paljon enemmän tarpeettomia tuotteita kuin tekstiileistä (kuva 2). Edellisten vuosien kyselyiden tapaan vähiten tarpeellisina vastaajat pitivät patjaa (38 %), hoitoalustaa (25 %), vuodelaatikkoa (25 %) ja kondomeja (23 %). Arviointiin patjan ja vuodelaatikon tarpeellisuudesta on todettu vaikuttavan paljon sen, onko vuodelaatikkoa käytetty vauvan ensisänkynä (Takala ja Klaukka 2000a, 5). Patjaa tarpeettomana pitävien osuus nousi prosenttiyksikön edellisestä tutkimuksesta, mutta muiden tarpeettomim-

pina pidettyjen tuotteiden osuudet olivat hieman laskeneet edellisestä kyselystä. Tänä vuonna selvästi useampi piti tarpeettomana voidetta ja esitteitä kuin vuonna 2002 (Blomgren ym. 2002, 9). Sen sijaan terveysseiteitä, kondomeja ja hoitoalustaa tarpeettomina pitävien osuus oli laskenut vähintään kuusi prosenttiyksikköä edellisestä kerrasta.

Arviot muiden tuotteiden tarpeellisuudesta vaihtelivat selvästi sen mukaan, kuinka mones pakkaus oli kyseessä. Ensimmäisen pakkauksen saajat pitivät esitteitä, ruokaohjekirjaa, sekä patjaa tarpeellisempina kuin muut vastaajat. Ensimmäisen pakkauksen saajista vähintään 20 prosenttiyksikköä muita suurempi osuus piti erittäin tarpeellisena kylpylämpömittaria, Rinnalla-kirjasta ja ruokaohjekirjaa. Ensimmäisen pakkauksen saajat pitivät muita harvemmin tarpeellisina ruokalappua ja vuodelaatikkoa.

Vauvan sukupuolella ei ollut useimpien tuotteiden kohdalla vaikutusta mielipiteeseen niiden tarpeellisuudesta. Tyttövauvojen vanhempien vastauksissa ruokalappu, voide ja lelu saivat noin kymmenen prosenttiyksikköä suuremman kannatuksen kuin poikavauvojen vanhempien vastauksissa. Poikavauvojen vanhemmat puolestaan pitivät tarpeellisempina vuodelaatikkoa, Rinnalla-kirjasta ja kondomeja.

Kuva 2. Pakkauksen muiden tuotteiden tarpeellisuus.

TYTYTYVÄISYYS PAKKAUKSEN TEKSTILEIHIN

Edellisten vuosien tapaan pakkauksen saaneilta kysyttiin, olivatko he löytäneet jotain huomautettavaa pakkauksen tekstiilien laadusta. Tuotteiden laatua kuvaaviksi ominaisuuksiksi täsmennettiin kyselylomakkeessa *kestävyys, käyttömukavuus, pestävyys ja sopivat värit*. Kun ensimmäisessä kyselyssä vuonna 1999 kysyttiin vastaajien mielipidettä jokaisen tuotteen laadusta erikseen, käytännöllisesti katsoen kukaan ei pitänyt vaatteita huonolaatuisina (Takala ja Klaukka 1999, 5–6). Sittenkin laatua on kysytty kiinnittämättä kysymystä mihinkään tuotteeseen.

Tällä kertaa vastaajista kolmasosa (34 %) löysi jotain huomautettavaa pakkauksen tekstiileistä. Tyytymättömien osuus nousi prosenttiyksikön edellisestä kerrasta, mutta oli silti yhdeksän prosenttiyksikköä vähemmän kuin vuonna 2001 (Blomgren ym. 2002, 10; Takala ja Klaukka 2002, 5). Ensimmäisen pakkauksen saaneista vanhemmista kolmasosa (33 %) löysi huomautettavaa tuotteista. Toisen pakkauksen saaneista 36 % oli saanut yhden tai useamman viallisen tuotteen ja kolmannen tai useamman pakkauksen saaneista 43 %. Koska useampi-lapsisissa perheissä on enemmän käyttökokemusta vauvanvaatteista, voidaan tulosta pitää hieman huolestuttavana. Vuoden 2002 pakkauksesta vain 16 % vähintään kolmannen pakkauksen saaneista oli löytänyt tekstiileistä jotakin vikaa (Blomgren ym. 2002, 10).

Edellisistä kyselyistä poiketen vaatteiden laatu sai osakseen enemmän kommentteja (45 %) kuin värit (39 %). Tällä kertaa väreistä huomautti 18 % kaikista vastaajista. Koska värityksestä huomautti vuonna 2002 peräti 42 % kaikista vastaajista, voidaan tämänvuotisia värejä pitää varsin onnistuneina. Vajaa puolet väreistä huomauttaneista kommentoi kevyen toppapuvun väriä tai kuosia, mikä olikin herättänyt varsin voimakkaita mielipiteitä.

Kevyttoppapuku on todella rumanvärinen eikä sovi pienille vauvoille (ei tytöille eikä pojille). Jää käyttämättä!

Kevyt toppapuku on ruman värinen, muutoin hyvä.

Kevyt toppapuvun kuosi on kamala – siitä saa mieleen migreenikohtauksen ... Jää käyttämättä.

Kevyt toppapuvun väritys on hirveä.

Myös muiden tekstiilien väritystä arvosteltiin vastauksissa ja etenkin kelta-vihreillä väreillä oli vastustajansa. Aikaisempien kertojen tapaan kommentteja oli myös liian tyttömäisistä tai poikamaisista väreistä.

Oloasun kuosi ei miellyttänyt, keltainen body ja potkuhousut olivat liian tyttömäiset.

Bodyt, potkuhousut ruman kellanvihreitä löytyy varmaan mukavampia värejä ...

Kevään pakkaus on mielestäni vaateväreiltään outo suoraan sanoen, toppahaalari on aivan poikien värinen, muut vaatteet todella pliisuja.

Värit poikamaisia.

Oloasun kuosi on aivan hirveä. Muutenkin voisi suosia selkeitä ja vaikka yksivärisiä vaatteita. Kuviolliset potkupuvut eivät myöskään olleet kivan näköisiä.

Kvaliteten är väl ok, men fula färger grönt och gult. Önskade mera neutrala färger till exempel beige, naturvitt, ljusblått och ljusgult.

Kuten edellä mainittiin tekstiilien laadusta esitettiin enemmän kommentteja kuin väreistä. Tekstiilien kestävyydestä löysi huomautettavaa 13 vastaajaa. Eniten kommentoitiin potkuhousujen tai -pukujen nopeasti käytössä revenneitä tai valmiiksi rikkinäisiä saumoja. Myös napit ja nepparit irtosivat vastaajien mielestä liian helposti.

Keltaisesta kietaisubodysta irtosi neppari kokonaan haaroista ensimmäisellä käyttökerralla.

Marlonin pupupotkuhousuissa oli sauma auki 3 cm:n matkalta.

Muutamissa tuotteissa heikosti kiinnitettyjä nappeja ja neppareita (jänis-body, Tutan potkari).

Saumat eivät kestä esim. body 60 cm.

Myös vaatteiden käyttömukavuudesta vastaajat löysivät usein huomautettavaa. Varsinkin pipoa ja lapasia pidettiin epäkäytännöllisinä. Jotkut vastaajat pitivät potkupukujen tai -housujen lahkeita ja toiset taas bodyjen hihansuita liian kapeina.

Pipo: ei pysy päässä, nauhalakkia kaipaisin.

Ohuessa pipossa pitäisi olla korville tulevat läpät ja nauhat.

Lapasista tarttuu ”nöyhtää” vauvan käsiin, jotka vauva sitten vie suuhun.

(Lapaset:) sisäosan nukka tarttuu vauvan tahmeisiin käsiin ja menee sitten suuhun.

60 cm pukujen lahkeet ovat liian kapeita norm. kokoiselle vauvalle.

Käyttömukavuus: hihansuut tosi tiukat muutamissa pitkähihaisissa yläosissa – hankala pukea vauvalle.

Vetoketjullisissa puvuissa vetoketjun kerrottiin hankaavan tai painavan vauvan ihoa.

Potkupuvun vetoketju jää ikävästi leuan alle, mielummin nepparit.

Sparkdräktens dragkedja hade en vass kant vid halsen. Dragkedjan borde ha en ordentlig tygflik som gömmer dragkedjan.

Yöpuvun (potkupuvun) vetoketju raapii ikävästi lapsen kaulan herkkää ihoa.

Vaatteiden mitoituksesta tuli tällä kertaa varsin vähän huomautuksia. Muutamien vastaajien mielestä kypärämyssyn kasvoaukko on liian pieni tai sukat eivät pysyneet vauvan jalassa. Etenkin 70 cm vaatteiden koettiin olevan kokomerkintäänsä pienempiä. Tällä kertaa kevyen toppapuvun suuresta koosta tuli vain yksi kommentti, kun se aikaisemmillä kerroilla on ollut yleisimpiä huomautuksen aiheita. Tämä voi johtua siitä, ettei vanhemmilla ole vielä käyttökokemusta toppapuvusta eivätkä he tiedä, miten nopeasti vauva kasvaa.

Tekstiilien pesunkestävyydestä tuli tälläkin kertaa vain muutama huomautus. Kietaisubodyn nauhojen ja kangasvaippojen reunojen todettiin rispaantuneen ja sukkien nyppyyntyneen pesussa. Tutan bodyn jäniskuva ei ollut kestänyt silittämistä. Vaatteiden myös toivottiin olevan rumpukuivauksen kestäviä.

- Kolmasosa vastaajista löysi äitiyspakkauksen tekstiileistä jotakin huomautettavaa.
- Tuotteet ovat vastaajien mielestä pääosin laadukkaita, mutta ongelmaksi koettiin erityisesti nappien ja nepparien irtoaminen, heikkolaatuiset saumat sekä pipon nauhattoisuus.
- Vaatteiden väritystä tai mitoitusta kommentoi selvästi pienempi osa vastaajista kuin aikaisemmin ja puolet värikommenteista koski epämieluisana pidettyä kevyen toppapuvun väriä.

Mielipiteet lämpötöppösistä ja rukkasista

Kyselyssä haluttiin selvittää erillisellä kysymyksellä vastaajien mielipiteitä lämpötöppösistä ja lämpörukkasista, jotka on lisätty äitiyspakkaukseen vuonna 2001. Valtaosa vastaajista oli sitä mieltä, että sekä lämpörukkaset (86 %) että lämpötöppöset (87 %) ovat sopivan kokoiset. Muiden vastaajien mielestä niiden koko oli pikemmin liian suuri kuin liian pieni.

Lämpötöppösistä ja/tai rukkasista esitti kommentin 97 vastaajaa, heistä tosin yli kolmasosa (39 %) ilmoitti, ettei vauva vielä ole käyttänyt töppösiä tai rukkasia. Kokoa arvioi kolmasosa (32 %) kommentin esittäneistä ja heistä yli puolet oli sitä mieltä, että töppöset ja rukkaset ovat kesävauvalle sopivan kokoiset, mutta talvivauvalle ehkä liian isot.

Vi har sommarbaby så vi har inte använt dem ännu, men de blir troligen passliga i vinter.

Töppöset ja rukkaset hyvät jos kesävauva. Vauva ehtii kasvaa niihin sopivaksi.

Meille sopivat koska on kesävauva, talvivauvoille saattaa olla liian isot.

Neljäsosa vastaajista kommentoi töppösiä ja rukkasia muutoin. Erityisesti niiden käytännöllisyyttä kiiteltiin.

Töppöset ja rukkaset otetaan käyttöön talvella, varmasti käytännölliset kun vauva ei vielä kenkiä tarvitse.

Todella hyvät talvella! Vuoden 2001 pakkauksen vastaavat tuotteet olivat meillä tosi kovassa käytössä ja pidin niistä kovasti.

Ne ovat todella mukavat ja käytännölliset kylmillä ilmoilla ja sopivankokoiset, koska menevät pidemmän aikaan.

Aiemmin pakkauksen ilman töppösiä tai rukkasia saaneet olivat tyytyväisiä uusiin tuotteisiin.

Todella hyvä lisäys pakkaukseen (edellisessä ei ollut).

Todella tarpeellinen lisä pakkauksen sisältöön, muutama vuosi sitten ei vielä ollut.

Myös kriittisiä kommentteja esitettiin, eikä värikommenteiltakaan säästyty.

Töppöset hankalasti puettavat.

Kuminauhat aika tiukat.

Vähän pitkä varsi molemmissa hankaloittaa pukemista pienelle lapselle.

Arkisen väriset.

Kamalan väriset ovat.

Hyvä, kun ovat samaa sävyä kuin toppa-asu.

Mielipiteet potkukousuista ja puolipotkukousuista

Erillisellä kysymyksellä haluttiin myös selvittää vastaajien mielipiteitä potkukousuista ja puolipotkukousuista. Kysymyksen avulla ei kuitenkaan saatu selvyyttä siihen, kumpi olisi parempi vaihtoehto äitiyspakkaukseen, sillä 42 % vastaajista kannatti potkukousuja ja 41 % puolipotkukousuja. Loput (17 %) vastaajista eivät osanneet sanoa kantaansa.

Koska kysymyksen kohdalle ei ollut varattu tilaa avovastaukselle, jotkut vastaajat kommentoivat asiaa vielä kyselyn lopussa.

Puolipotkukousuja tulisi käyttää enemmän kuin potkukousuja.

Potkukousujen sijaan puolipotkukousuja.

Puolipotkukousut helpottaa vaipan vaihtoa ja vaipan tarkistusta kun ei tarvitse riisua koko lasta.

70 cm potkupuvut ovat ns. lapsellisia varsinkin pojalle, enkä haluaisi enää puolivuotiaalla pitää potkukousuja/pukuja.

Potkarit lähinnä uni-/kotikäyttöön sopivia.

TYTYVÄISYYS PAKKAUKSEN MUIHIN TUOTTEISIIN

Aikaisempien kyselyiden tapaan vastaajat eivät löytäneet muista tuotteista juurikaan huomautettavaa. Vastaajista vain 8 % totesi löytäneensä jonkin vian pakkauksen muista tuotteista kuin tekstiileistä. Luku oli kuusi prosenttiyksikköä pienempi kuin edellisessä kyselyssä ja

yhdeksän prosenttiyksikköä pienempi kuin vuonna 2001 (Blomgren ym. 2002, 14). Laadun osalta muiden tuotteiden valintaa äitiyspakkaukseen voidaan pitää onnistuneena.

Useamman maininnan huonosta laadusta saivat osakseen ihovoide, hoitoalusta ja kynsisakset. Ihovoidetta pidettiin tahmeana ja hankalasti levitettävänä ja hoitoalustaa puolestaan liian ohuena ja kovana.

LV-perusvoide: iho jää epämiellyttävän tahmeaksi.

LV voide tahmea, ei levity kunnolla.

Hoitoalusta: ohut ja huono materiaali, pitäisi pinnoittaa päältä muovilla.

Hoitoalusta on ohut ja kova ja jää sen vuoksi käyttämättä.

Kynsisakset on tosi huonot. Repivät pahasti.

Mielipiteet pakkauksen kirjasta

Koska pakkauksessa oli tänä vuonna uusi kirja, kyselyllä haluttiin selvittää vanhempien mielipiteitä myös siitä. Kolmannes vastaajista (33 %) ei ollut vielä käyttänyt kirjaa lainkaan, puolet (50 %) oli käyttänyt sitä jonkin verran ja muut (18 %) olivat käyttäneet kirjaa paljon. Vauvan iällä oli yhteyttä siihen, oliko kirjaa käytetty: 2–3 kuukauden ikäisten vauvojen vanhemmista runsas puolet (55 %) oli käyttänyt kirjaa ja 4–6 kuukauden ikäisten vauvojen vanhemmista 69 %. Koska suurin osa (90 %) otoksen vauvoista oli 2–3 kuukauden ikäisiä, ei kirjan käyttömäärää voi verrata aikaisempiin tutkimuksiin, joissa vauvojen ikä oli selvästi korkeampi.

Kun vanhemmilta kysyttiin erikseen, aikovatko he käyttää kirjaa myöhemmin, 52 % aikoi käyttää kirjaa jonkin verran ja 48 % paljon. Kirjaa oli kommentoinut kolme neljäsosaa vastaajista, eli osa myös niistä, jotka eivät vielä olleet käyttäneet kirjaa.

Kirjasta annetut mielipiteet olivat selvästi myönteisempiä kuin edellisen kirjan saamat kommentit. Vastaajista suurin osa (86 %) antoi kirjasta positiivista palautetta. Yleisesti ottaen tämän vuoden kirjaa pidettiin selkeänä, kuvia värikkäinä ja loruja hyvinä.

Det är en bra och fin barnbok. Roligt med ramsor och rim.

Mainio kirja! Kuvat kiinnostavat jo ihan pientäkin.

Mukavia loruja, jotka tuttuja omasta lapsuudesta. Vauva tykkää kuunnella loruja.

Hyvä kirja, värikkäät kuvat ja mukavia loruja!

Olemme tyytyväisiä, että kirja kuuluu pakkaukseen, luemme ja leikimme vauvan kanssa loruleikkejä kirjan avulla, mitä emme varmasti tekisi ilman kirjaa!

Kaikkien mielestä lorut tosin eivät olleet oikeassa muodossa tai kuvat eivät liittyneet niihin.

Vanhoja, tuttuja loruja, joskin hieman muuttuneina (omasta mielestä väriä) sanoja/säkeitä joissain!

Ihmetyttää etteivät kuvat ja lorut liity mitenkään toisiinsa.

Kände inte till den svenska rimmen, önskat mera kända och traditionella ramsor.

Kuvat kiehtovat pientä nelikuukautista poikaani; tosin joidenkin lorujen (uudelleen sommiteltu?) loppuriimitykset tuntuivat oudoilta.

Lisäksi jotkut vastaajat kommentoivat, että värit ovat liian synkkiä tai kuvat liian erikoisia kiinnostaakseen vauvaa:

Liian voimakkaat (synkät) värit ja koukeroisia kuvia.

Osa väreistä yllättävän synkkiä.

Kirjan lorut ovat mukavia, mutta ”taustakuvat” eivät erityisen nätin näköisiä.

Vertailua edellisiin kirjoihin tehtiin myös:

Paljon hauskempi (sekä teksti että kuvat) kuin 2 v takainen Syliseikkailu-kirja.

Parempi kuin esim. vuoden 2000.

Sylileikki-kirja kiinnostaa vauvaa enemmän.

Monet vastasivat, etteivät olleet vielä käyttäneet kirjaa vauvan kanssa, mutta ovat lukeneet sitä vanhemman sisaruksen kanssa tai vanhempi sisarus oli lukenut kirjaa yhdessä vauvan kanssa. Kirja saattaaakin toimia monilapsisissa perheissä isomman sisaruksen lahjana.

Erittäin hyvä! Vanhempi lapsemme (1,8 v) tykkää kovasti loruista. Luulen, että pienempi lapsemme tykkää myös kirjasta.

Ihan hauska, isommat lapset innostuivat.

Kirja ilmeikäs ja värikäs, jota myös sisar (5 v) lukee mielellään (omin sanoin) pikkuveljelle.

Kirjan kaksikielisyys miellytti toisia, mutta ei kaikkia:

Ihan älytöntä laittaa ruotsinkieliset lorut samaan kirjaan.

Olisi parempi jos kieliversiot olisivat erikseen.

Hyvä kaksikielisessä perheessä kun molemmat vanhemmat voivat lukea.

Hyvä että molemmat kotimaiset kielet ovat edustettuja.

Mielipiteitä vanhemmuutta tukevan kirjallisuuden lisäämisestä pakkaukseen

Vastaajilta tiedusteltiin erillisellä kysymyksellä myös mielipiteitä parisuhdetta ja vanhemmuutta tukevan kirjallisuuden lisäämisestä pakkaukseen. Vastaajista vajaa kaksi kolmasosaa (61 %) kannatti kirjallisuuden lisäämistä pakkaukseen, vajaa neljännes (23 %) vastusti sitä ja loput eivät osanneet sanoa mielipiteitään. Perheeseen hankittujen äitiyspakkausten lukumäärä ei juuri vaikuttanut mielipiteeseen, mutta hieman suurempi osa toisen tai useamman pakkauksen saaneista halusi parisuhdetta ja/tai vanhemmuutta käsittelevää materiaalia mukaan pakkaukseen.

Vastaajat saivat kertoa avoimella vastauksella, millaista materiaalia toivoisivat ja mielipiteensä kertoi lähes puolet vastaajista. Heistä tosin viidesosa perusteli vastauksessaan kielteistä mielipidettään. Materiaalin sisällöstä esitettiin esimerkiksi seuraavanlaisia mielipiteitä:

Litteratur riktad till pappan, mamman och till båda. Info till pappan om hur kvinnan påverkas av hormonerna och sömnlöshet!

Imetysohjeet (vauvantahtinen imetys ym.) tärkeitä!! Myös vauvan sopivasta ympäristöstä ja kasvua tukevista asioista saisi olla tietoa. Ehkä myös yleisistä kehitysvaiheista joku ikätaulukko (esim. milloin hampaat puhkeaa, milloin ryömii, konttaa jne.).

Tarpeeksi lyhyt ja ytimekäs pikaopas isille, joita ei pitkät opukset innosta. Oma isän opas.

Äidin hormonaalisista muutoksista voisi olla enemmän tietoa.

Suuressa osassa vastauksista korostettiin parisuhdetta ja/tai vanhemmuutta käsittelevän materiaalin tärkeyttä, mutta ei esitetty varsinaisia toiveita materiaalin sisällöstä.

Parisuhde muuttuu ja ainakin nuorena äitinä kaipaamaan runsaasti tukea. Myös mieheni varmasti jaksaisi lukea ja asiasta olisi entistä helpompi puhua oikein sanoin.

Kun vanhempien suhde on hyvä ja ehjä, silloin myös lapsella on kotona hyvä olla. Vanhempien suhteen tärkeydestä ei voida puhua ja korostaa koskaan liikaa.

Monessa perheessä parisuhteen hoitaminen jää vauvan hoitamisen varjoon.

Lapsen tulo perheeseen mullistaa elämän täydellisesti joten varsinkin nuorille pareille parisuhde kirjasesta voi olla paljon hyötyä.

Materiaalin lisäämiseen kielteisesti suhtautuvien mielestä tietoa on saatavilla neuvolasta, perhevalmennuksesta tai etsimällä itse.

Aihetta on käsitelty perhevalmennuksessa, vauvalehdissä ym. ihan riittävästi.

On tarjolla tarpeeksi muutenkin mm. neuvolan perhevalmennuksessa.

Jokainen luultavasti osaa hankkia sellaista itse.

Aikakauslehdistä ja neuvolasta saa sitä käsittelevää tietoa ja materiaalia ihan riittävästi.

Toisten mielestä materiaali nimenomaan tukisi neuvolassa jaettavaa materiaalia ja auttaisi niitä, joilla ei ole valmiuksia itsenäiseen tiedonhakuun ongelmatilanteissa.

Vauva muuttaa parisuhdetta/elämää melkoisesti, enkä usko, että tietoa siitä voi liikaa olla. Osalla vanhemmista ei ole valmiuksia itsenäiseen tiedonhankintaan, joten äitiyspakkaus toisi tämän tiedon lähelle.

Myös parisuhde muuttuu kovasti, eikä ainakaan meidän neuvolassa sitä paljoa käsitelty.

Vaikka ko. kirjallisuutta onkin saatavilla aika paljon, tulisi se pakkauksen mukana myös niille, jotka eivät itse jaksa/halua/ehdi etsiä itse tietoa.

Vaikka aihetta käsitellään perheneuvolassa ei lisätieto ole pahasta.

Joissakin vastauksissa otettiin huomioon myös yksinhuoltajien näkökulma.

Vanhemmuutta käsittelevää materiaalia voisi olla, myös yksinhuoltajan näkökulmasta!

Joka paikassa puhutaan parisuhdekriisistä vauvan myötä. Alkaa jo kyllästyttää nainen. Lisäksi tällaiset kirjat voivat tuntua pahalta yksinhuoltajaäidille.

TARPEELLISIMMAT JA VÄHITEN TARPEELLISET TUOTTEET

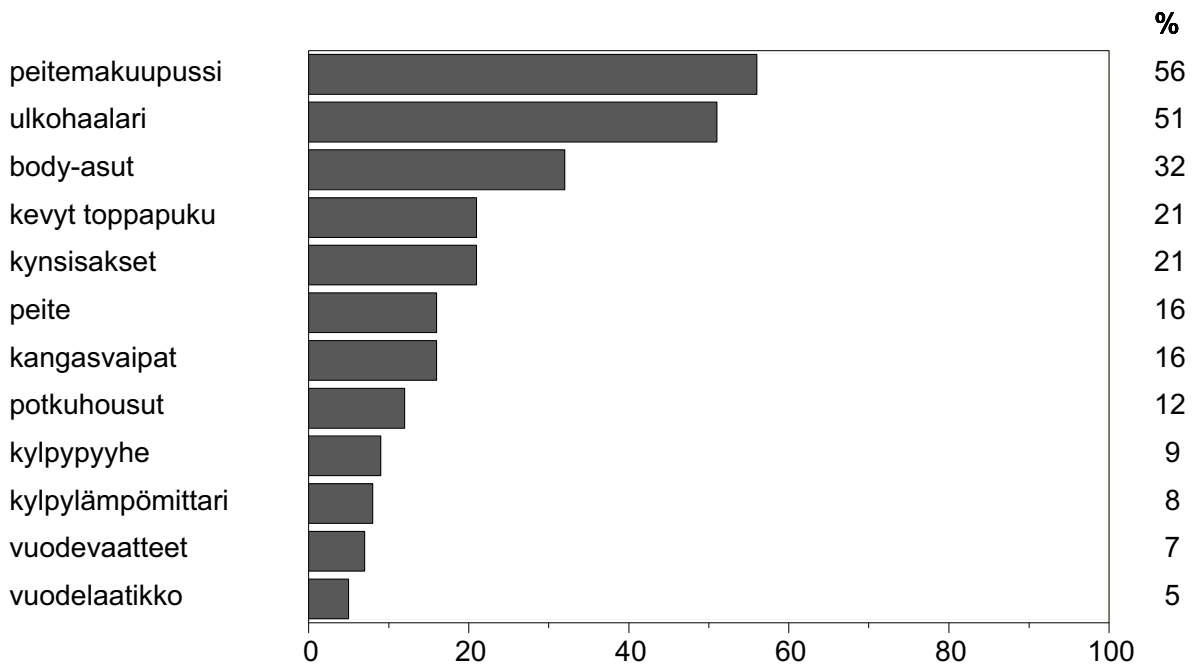
Pakkauksen tuotteiden tarpeellisuutta selvitettiin myös pyytämällä vastaajia nimeämään kolme tuotetta, joiden tulee ehdottomasti sisältyä pakkaukseen. Kuvassa 3 on esitetty tuotteet, joita kannatti vähintään 5 % vastaajista. Edellisten kyselyiden tapaan suurin osa pakkaukseen ehdottomasti halutuista tuotteista oli tekstiilejä. Ainoastaan kynsisakset, kylpylämpömittari ja vuodelaatikko olivat tekstiilien lisäksi halutuimpien tuotteiden listalla. Kynsisaksia on pidetty tarpeellisina edellisinäkin vuosina ja niiden kannatus nousee edelleen.

Kaksi pakkauksen ehdottomasti halutuinta tuotetta olivat peitemakuupussi ja ulkohaalari. Seuraavaksi suosituimpia olivat body-asut, kevyt toppapuku ja kynsisakset. Myös edellisessä kyselyssä peitemakuupussi oli tärkeimmäksi koettu tuote, mutta kaikissa muissa aiemmissä kyselyissä halutuin tuote on ollut ulkohaalari (Blomgren ym. 2002, 16).

Tänä vuonna ulkohaalarin kannatus väheni 3 prosenttiyksikköä edellisestä vuodesta, mutta kevyen toppapuvun kannatus lisääntyi kymmenen prosenttiyksikköä. Muutoin suosituimpien tuotteiden kannatuksessa tapahtuneet muutokset olivat muutaman prosenttiyksikön luokkaa. Uusina tuotteina yli viiden prosentin kannatuksen pääsivät peite, kylpylämpömittari ja vuodevaatteet/lakanat.

Äidin tulotasolla ei juuri ollut vaikutusta tarpeellisimpina pidettyihin tuotteisiin, sillä kaikissa tuloluokissa kolme suosituinta tuotetta olivat peitemakuupussi, ulkohaalari ja body-asut. Muissa tuloluokissa kevyt toppapuku oli neljännellä sijalla, mutta hyvätuloisten listalla vasta jaetulla 11. sijalla. Koska pakkauksessa olleen puvun väritys herätti voimakkaita mielipiteitä, on hyvätuloisilla todennäköisesti ollut matalin kynnys ostaa vauvalle mieluisampi puku.

Kuva 3. Tuote, jonka tulee ehdottomasti sisältyä pakkaukseen.

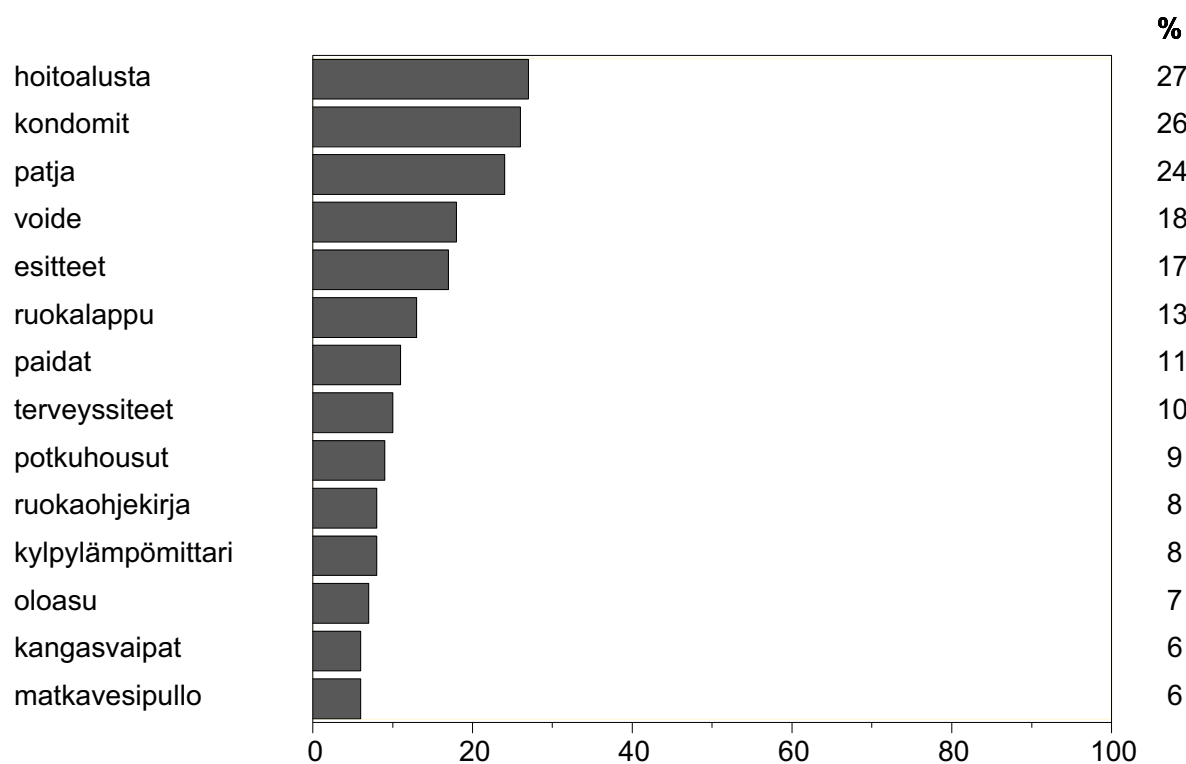
Pakkauksen vähiten tarpeelliseksi koettuja tuotteita selvitettiin pyytämällä vastaajia nimeämään kolme tuotetta, jotka voisi jättää pois pakkauksesta. Vastaajien oli selvästi vaikeampi löytää tarpeettomia kuin tarpeellisia tuotteita. Vajaa kolmasosa (31 %) vastaajista oli nimenyt vain kaksi tarpeetonta tuotetta ja 17 % vain yhden tuotteen. Lisäksi vastaajien mielipiteet jakautuivat useamman tuotteen kesken kuin tarpeellisiksi koettujen tuotteiden kohdalla.

Edellisvuosien tapaan pakkauksen tuotteista tarpeettomina pidettiin lähinnä tavaroita (kuva 4). Tänä vuonna yli 5 % vastaajista piti tekstiileistä tarpeettomana paitojen lisäksi myös potkuhousuja ja oloasua. Vaikka aikaisemmissa kyselyissä pakkaukseen toivottiin perus- ja kosteusvoiteita, piti 18 % tämän kyselyn vastaajista pakkauksen voidetta tarpeettomana. Osa-syynä tähän voi olla se, ettei pakkauksessa olleesta voidemerkistä pidetty, useat vastaajat va-littivat voiteen olevan tahmeaa ja hankalasti levittyvää.

Hoitoalusta, kondomit ja patja tuntuivat vastaajien mielestä muita tuotteita useammin tarpeettomilta. Kondomeja tarpeettomina pitävien osuus laski hieman, mutta hoitoalustaa ja patjaa tarpeettomina pitävien osuus kasvoi 4–5 prosenttiyksikköä edellisestä kyselystä. Voidetta tarpeettomana pitävien osuus kasvoi eniten verrattuna vuoteen 2002 (9 prosenttiyksikköä) ja seuraavaksi eniten esitteitä tarpeettomana pitävien osuus (7 prosenttiyksikköä). Kangasvaippoja tarpeettomina pitävien osuus kasvoi 3 prosenttiyksikköä ja uusina tuotteina tarpeettomina pidettyjen tuotteiden listalle tulivat potkuhousut, oloasu ja ruokaohjekirja.

Äidin tuloilla oli jonkin verran vaikutusta tarpeettomimpina pidettyihin tuotteisiin. Pienituloiset pitivät patjaa tarpeettomana tuotteena, muut taas hoitoalustaa. Pieni- ja keskituloisten mielestä samat viisi tuotetta olivat tarpeettomampia kuin muiden mielestä, mutta tuotteiden järjestys vaihteli hieman. Hyvätuloiset poikkesivat muista siten, että he pitivät voidetta useammin tarpeettomana ja esitteitä puolestaan selvästi harvemmin tarpeettomana kuin muut.

Kuva 4. Tuote, joka ei ole tarpeen pakkauksessa.

KERTAKÄYTTÖ- JA KESTOVAIPAT

Tällä kerralla vastaajien vauvanhoitoon liittyviä mielipiteitä tiedusteltiin kertakäyttö- ja kestovaippojen osalta. Valtaosa vastaajista (88 %) ilmoitti käyttävänsä vauvallaan ainoastaan kertakäyttövaippoja ja 8 % suurimmaksi osaksi kertakäyttövaippoja. Noin 2 % käyttää molempia yhtä paljon ja 3 % enimmäkseen tai ainoastaan kestovaippoja.

Äidin tulotaso ja koulutus vaikuttivat kestovaippojen käytön yleisyyteen; sekä hyvätuloisista että korkeakoulututkinnon suorittaneista 8 % käytti enimmäkseen tai ainoastaan kestovaippoja, mutta peruskoulun käyneistä ei kukaan ja pienituloisista noin 3 prosenttia. Kestovaippojen käyttäjiä ei löytynyt vähintään kolmannen pakkauksen ottaneista lainkaan. Vähintään yhtä usein kestovaippoja kuin kertakäyttövaippoja käyttävien osuus oli ensimmäisen pakkauksen valinneissa 6 %. Kestovaippoja käyttävien osuudet olivat kyselyssä niin pieniä, ettei ryhmien välisiä eroja voida pitää kuin korkeintaan suuntaa antavina.

Vastaajista 39 % kommentoi vaippavalintaansa avovastauksella. Kertakäyttövaippoja suositettiin etenkin niiden helppokäyttöisyyden vuoksi.

Kertakäyttövaippoja on helppo käyttää. Vaivatonta yksi homma vähemmän vauvarumbassa.

Säästää äidin voimia ja aikaa ja vauvan iho on pysynyt todella hyvässä kunnossa, mitään rasvoja ei ole tarvinnut käyttää.

En jaksakaan kaiken muun pyykinpesun ohella pestä vielä vaippojakin. Työtä tarpeeksi muutenkin.

Kaksosten kanssa helppoja käyttää – ei aikaa kestovaipoille.

Viikon kestovaippa kokeilun tuloksena – liian uuvuttavaa.

Monessa perheessä voitaisiin ainakin kokeilla kestovaippoja, mikäli siihen tarjoutuisi tilaisuus.

Lähikaupasta ei muuta löydy (kuin kertakäyttövaippoja)! Olen kuullut käyttäjiltä sekä hyvistä että huonoista puolista, mutta haluaisin kokeilla ja säästää luontoa.

Teoriassa olisin kiinnostunut kestovaipoista ekologisista syistä ja nähdäkseni viihtyykö vauva niissä paremmin mutta käytännössä en ole jaksanut aktivoitua.

Olisi kiva kokeilla myös kestovaippoja, jos niitä olisi helpommin saatavilla ...

Haluaisin todella käyttää kestovaippoja, mutta kun niitä ei saa joka kaupasta ja liikuminen vauvan kanssa on vielä hankalaa. Netistäkään niitä ei voi tilata kun ei ole yhteyksiä.

Jotkut vastaajat käyttävät tilanteen mukaan kertakäyttö- tai kestovaippoja ja toiset aikovat siirtyä käyttämään kestovaippoja ainakin osittain sitten kun vauva on kasvanut isommaksi.

Siirrymme vähitellen kestoilemaan ...

Käytän myös kestovaippoja jaksamisen ja tilanteen mukaan ... Markkinat ovat syöttäneet perheille ajatuksen että kertakäyttövaipat ovat välttämättömiä.

Yritämme siirtyä kestovaippoihin. Itseommellut, ystäviltä lainaksi saadut kestovaipat ovat vielä liian isoja, mutta pian saamme ne käyttöön.

Kestovaipoilla oli pieni kannattajajoukkonsa, joka perusteli valintaansa etenkin ekologisilla syillä.

Koetamme osaltamme vaikuttaa siihen, että vaippajätettä syntyisi vähemmän. ... Kestovaippailu ei ole hankalaa se on asennekysymys.

Mielipiteet kestovaippojen lisäämisestä pakkaukseen

Kyselyssä selvitettiin erillisen kysymyksen avulla, mitä mieltä vastaajat ovat kestovaippojen ja vaippahousujen, kestovaippanäytteiden tai kestovaipoista kertovan materiaalin lisäämisestä äitiyspakkaukseen. Kestovaippojen ja vaippahousujen lisäämistä vastusti 40 % vastaajista ja kannatti 34 %, loput eivät osanneet sanoa kantaansa. Kestovaippanäytteiden lisäämistä kannatti kaksi kolmasosaa vastaajista (65 %) ja vastusti 18 %. Vaihtoehdoista myönteisimmin suhtauduttiin kestovaippojen käytöstä materiaalin lisäämiseen, sillä sitä kannatti kolme neljäsosaa (75 %) vastaajista.

Omaa kantaansa kestovaippa-asiaan kommentoi vajaa puolet (45 %) vastaajista. Osa heistä oli sitä mieltä, että kestovaippojen ja vaippahousujen lisääminen ei ole tarpeen tai on tuhlausta, koska moni ei niitä kuitenkaan käyttäisi.

En tiedä kuinka laajasti ihmiset käyttäisivät jos pakkauksessa olisi. Olisiko hukkaan heitettyä rahaa laittaa kaikkiin pakkauksiin vaipat ja housut, ovat kai aika kalliita kertahankintana ...

Kallis kokeilu, josta kenties suuri osa käyttäjistä ei edes kokeilisi kestovaippoja.

Den som vill får bekanta sig med dessa.

Vievät tilaa muilta tarpeellisemmilta tavaroilta.

Toiset vastaajat puolestaan olivat juuri päinvastaista mieltä.

Kestovaippanäytteet + housut rohkaisivat varmasti kokeilemaan kestovaippaa.

Pakkauksessa pitäisi olla sekä kesto- että kertakäyttövaippoja ja lisäksi tietoa kestovaippojen käytöstä.

Olisi tärkeää tukea perheitä kestovaippailussa. Monella on käsitys, että kestovaippojen käyttö on hankalaa ja työlästä. Todellisuudessa kestovaippojen käyttäminen on melko helppo tapa säästää rahaa ja luontoa.

Yleisimmin sanallisissa vastauksissa kannatettiin sitä, että pakkauksessa olisi tieto kestovai-
poista ja näyte. Pakkauksen muusta sisällöstä ei kuitenkaan saisi tinkiä kestovaippojen vuok-
si.

Jos pakkauksen ”kulut” eivät saa nousta mielestäni kestovaippanäytteet riittävät. Muuten joudutaan luopumaan paljosta muusta.

Tietoa kestovaiפוista kannattaa jakaa ja vaikka ”aloituspaketti”, moni voisi innostua helpommin käyttämään silloin niitä.

Tutustuminen kestovaippailuun olisi luontevaa äitiyspakkauksen kautta.

Kestovaiפוja olisi hyvä olla pakkauksessa, niin niitä voisi kokeilla ilman taloudellista satsausta.

Kun voisi kokeilla kestovaiפוjakin voisi ehkä helpommin siirtyä niiden käyttöön. Työlästä tällä hetkellä hankkia tarvittavat osat. Kaikki äidit eivät jaksakaan heti perehtyä asiaan.

Kestovaippanäytteet toki kiinnostavat mikäli ne eivät vähennä muuta sisältöä.

Moni kestovaippailuun kielteisesti suhtautuvakin oli sitä mieltä, että pakkauksessa voisi olla asiasta tietoa, jos joku vaikka sitten kiinnostuisi asiasta.

Tieto vaippavaihtoehdoista riittää. Jokainen ostakoon parhaaksi kokeilemansa.

Jos olisi enemmän tietoa kestovaiפוista, saattaisin kokeilla niitä.

Voisihan siinä olla jokin pieni tietoisku kestovaiפוjen käytöstä, jos joku vaikka innostuisi.

Muutamien mielestä kestovaiפוista kertova materiaalikaan ei ole tarpeen, sillä kiinnostuneet saavat tietoa muualta.

Kestovaiפוjen käyttö kuitenkin niin marginaalista, ettei niitä mielestäni tarvitse olla pakkauksessa. Tietoa niistä löytyy kiinnostuneille paljon.

Mielestäni ne, jotka niitä haluavat käyttää tai kokeilla, voivat hankkia tietoa jostakin toisesta lähteestä.

- Kestovaippojen käyttö on varsin harvinaista, sillä 88 % vastaajista käyttää vauvallaan ainoastaan kertakäyttövaippoja.
- Kaksi kolmasosaa vastaajista kannattaa kestovaippanäytteiden lisäämistä ja kolme neljäsosaa kestovaipoista kertovan materiaalin lisäämistä äitiyspakkaukseen.
- Koska kestovaippojen käyttö on harvinaista, pidetään etenkin vaippahousujen lisäämistä pakkaukseen tarpeettomana.

MUITA TERVEISIÄ PAKKAUKSEN SUUNNITTELIJOILLE JA TUOTTEIDEN VALMISTAJILLE

Kyselylomakkeen lopussa vastaajille annettiin mahdollisuus kirjoittaa yleisiä kommentteja ja lähettää terveisiä pakkauksen suunnittelijoille ja tuotteiden valmistajille. Suurin osa vastaajista (87 %) kirjoitti positiivisen kommentin pakkauksen hyvästä laadusta, kotimaisuudesta tai tärkeydestä. Noin puolet vastaajista halusi kertoa myös lisätoiveistaan tai esittää huomautuksia tuotteista.

Tällä kerralla eniten kommentoitiin pienimpien vaatteiden puuttumista pakkauksesta, mikä saattoi olla seurausta siitä, että suuri osa vauvoista oli vielä pienikokoisia. Toisaalta vastaajat myös korostivat pakkauksen roolia starttipakettina ensimmäisten kuukausien tarpeisiin.

Kiitos pakkauksen kasaajille mukavista eläinkuoseista ja kivoista tuotteista. Koot tosin olivat ehkä vähän turhankin suuria, 50–62 cm kokoisina (poikkeus talvivaatteet) toimisi enemmän starttipakettina. Mutta nytkin ihana ja tarpeellinen kokonaisuus.

Kaipaisin myös pieniä vaatteita esim. koko 50 cm olevat body, paita ja potkuhousut. Ne voisi helposti ottaa mukaan laitoksellekin.

Olisin toivonut enemmän 56–60 cm vaatteita! Pakkauksen vaatteet ovat vasta nyt alkaneet sopimaan lapselle. Kun tulee sairaalasta olisi hyvä ettei heti tarvitse mennä vauvan kanssa vaatekauppaan, myöhemmin on paljon helpompi ostaa vaatteita kun on tietoa ja kokemusta millaisia vaatteita on hyvä omalla lapsella käyttää. Kiitos kaikesta ihanasta pakkauksesta!

Ehdottomasti pienempiä kokoja vaatteisiin!

Kokonaisuutena mahtava paketti. Sisältö, värit jne. varmasti herättävät keskustelua nyt ja tulevaisuudessa, mutta todellakin hyvä ja laadukas peruspaketti vauvaperheille. Painottaisin koot kuitenkin 56–62 cm linjalle, ensimmäisten kuukausien tarpeisiin. Pieni vauva puetaan ”vauvamaisesti” potkukousuihin, isommille jo sitten yleensä toisentyypisiä vaatteita.

Monet vastaajat palasivat vielä vaatteiden värikyseen ehdottaen muutoksia, jotka miellyttäisivät heitä itseään. Toiset ehdottivat kirkkaampia värejä, toiset taas toivoivat, että liian kirjavista ja kirkkaanvärisistä vaatteista luovuttaisiin. Niiden sijaa voitaisiin pakkaukseen valita enemmän valkoisia ja neutraaleja sävyjä, jotka sopisivat sekä tytöille että pojille. Useimmiten huomautettiin tämän vuoden pakkauksen vaatteiden olleen liian vaaleita tai keltasävyisiä.

Äitiyspakkaus on erittäin hyvä juttu. Vaatteissa voisi käyttää hieman voimakkaampia värejä (ainakin osassa vaatteissa).

Kläderna i lådan skulle kunna vara färggrannare, alla behöver inte vara det, men alla behöver inte heller vara ”neutrala” eller ”daskiga.”

Enemmän yksivärisiä (tai raidallisia) vaatteita, jotta sopisivat paremmin muiden vaatteiden kanssa yhteen.

Käyttäkää neutraaleja värejä, jotta vaatteet käy sekä tytöille että pojille.

Toivoisin vaatteiden olevan värikysestään/kuvioinniltaan yksinkertaisempia.

Kläderna kunde vara mera färglös, till exempel mera vita underkläder.

Tämän vuoden koirakuosi oli miellyttänyt monia erityisesti ja se saikin osakseen kehuja.

Årets blåa sovpåse med hundar på var riktigt mysig!

Makuupussin ja pussilakanan koirakuosi mielestäni todella onnistunut vauvalle. Suunnittelijalle suuri kiitos.

Koirakuosi miellytti erityisesti (olemme koiraihmissiä).

Sen sijaan ulkohaalarin röyhelö ei miellyttänyt, sitä pidettiin liian tyttömäisenä. Ratkaisuksi haalariasiaan vastaajat ehdottivat kääntöhaalaria tai erisävyisiä paketteja, joista kukin voisi valita mieleisensä.

Toppahaalarin vyötäröltä voisi poistaa sen röyhelön, sopisi sitten paremmin pojan käyttöön.

Kiitos olin tyytyväinen pakkaukseen! Olisiko liian kallis?: Kääntöhaalarit toinen puoli punainen ja toinen sininen, ei riitauttaisi värijakaumaa ja käyttökelpoinen kaikille.

Toppahaalarista pitäisi ehdottomasti poistaa tyttömäinen vyötärörimpsu, se ei todellakaan käy pojalle!!! Olisikohan täysin kustannuksellisesti mahdollon ajatus, että jossa olisi aina kaksi erisävyteistä pakkausta, josta voisi itse valita paremman?!

Osa vastaajista huomioi vastauksissaan sen, että vaatteiden värit ovat makuasia. Pakkauksessa pääasiana on laadukkaat tuotteet.

Tack för en mycket fin låda! ... Färgerna kunde vara annorlunda men det är trots allt en petitess – kvaliteten är mycket viktigare!

Olen erittäin tyytyväinen kaikkiin käyttötavaroihin. Vaatteisiin vain osiin. Värit olivat ihan mukavia ja osa vaatteista hyviä, mutta (en pitänyt) body-potkukousu asuista, jotka molemmat täynnä pieniä kuvioita. Potkukousut voisivat olla housumaisempia eli yksivärisiä. Nämä ovat kuitenkin makuasioita ja tärkeintä on että tuore äiti saa kokonaisen tavarosta, joilla pärjää alussa. Oma maku voi toteuttaa sitten itse kaupossa.

Väreillä ei mielestäni ole suurtakaan merkitystä vaan laadulla – ja se on loistava.

Suurkiitokset! ... Mielestäni vanhempien tulee olla kiitollisia, oli haalarit vaikka minä väriset – eipä löydy paljon maita jossa edes saadaan mitään avustusta. PS haalarit olivat nätit ...

Edellisten vuosien tapaan jotkut vastaajat ehdottivat jälleen niin sanottua sisäpakkausta. Vastaajien mielestä perheessä ei tarvita kaikkia tuotteita uudelleen, koska esimerkiksi peitemakuupussi ja toppavaatteet eivät ole yhdellä lapsella juuri kuluneet.

Kaikenkaikkiaan äitiyspakkaus on hyvä harkittu kokonaisuus. Monilapsiperheille vaihtoehtona voisi olla kakarapaketti, jossa tarvikkeet esim. 80–100 cm. Nykypakkauksen tavarat voi hyvin käyttää useammalle lapselle, koska vastasyntynyt ei vaateitansa vielä kuluta.

Toisen lapsen saaville pakkaus voisi olla koostumukseltaan erilainen. Esim. toisen lapsen saajan vaatteet isompia, vähemmän tavaraa.

Voisiko olla hiukan erilaiset pakkaukset ensimmäistä lastaan saaville ja toista, kolmatta jne. lapselle. Pussipeittoja on meillä jo 4 ja ystäväperheeltä saatu yksi (yht. 5 kpl).

Kun tämä oli jo 5. lapsi, olisi kiva jos olisi ns. täydentävä äitiyspakkaus, jossa olisi enemmän käyttövaatetta ja pois voisi jättää esim. toppavaatteet jotka ovat edellisestä kerrasta vielä hyvät.

Huomautuksista ja kehitysehdotuksista huolimatta pakkausta pidettiin yleisesti erittäin onnistuneena kokonaisuutena. Pakkauksen katsotaan jo sisältävän vauvanhoidossa tarvittavat tuotteet. Edellisvuosien tapaan monet äidit halusivat esittää kiitoksensa saamastaan äitiyspakkauksesta. Vastaajat olivat myös tietoisia äitiyspakkauksen ainutlaatuisuudesta maailmanlaajuisestikin ajateltuna.

Kaikki pakkauksen tuotteet ovat tarpeellisia. Olisi hyvä, että pakkauksen luonne säilyisi monipuolisena starttipakkauksena ja johdattaisi sitä kautta hyvään lapsen hoitoon. Kiitos tästä edusta!

Olemme olleet erittäin tyytyväisiä ja kiitollisia siitä, että meillä Suomessa on mahdollisuus saada näin kattava äitiyspakkaus, jonka tuotteet erittäin laadukkaita. Aina välillä kuulee toisten arvostelevan esim. pakkauksen värejä, mutta meidän perheemme mielestä tämä etuus on hieno asia, eikä siitä kyllä kannata valittaa vaan olla kiitollinen. KIITOS!

Jag har varit mycket nöjd med förpackningen, tyckte den var otroligt bra. Vi är lyckligt lottade i Finland som har så fin moderskapsförpackning! Tack!

Todella kattava ”starttipaketti”. Mielettömän upea asia saada ko. pakkaus. Muistakaa, että kaikkia ei voi koskaan miellyttää. Toiset ovat kovin tarkkoja tytön/pojan väreistä. Saadaan olla tyytyväisiä, että pakkaus tarjotaan koko monipuolisuudessaan. Kiitos laadukkaista ja tarpeellisista tuotteista, joihin ei vauvaperheillä olisi useinkaan itsellään varaa!

Produkterna är mycket välvalda och nödvändiga. Tusen tack för ert tålamod mot kritikerna, jag anser att vi skall vara tacksamma för dess innehåll när vi får det gratis. Inte kan väl färge och dyl ha någon betydelse! Fortsätt ert arbete. Tack tack!

Hyvälaatuisia ja somia vaatteita. Monta tarpeellista tavaraa niitä ei tajua tarvitsevana ennen kuin ne näkee laatikossa. Olisin ollut monta kertaa melkoisessa pinteessä vauvan kanssa ilman äitiyspakkauksen tuotteita. Olen erittäin kiitollinen äitiyspakkauksesta! KIITOS TEILLE!

PÄÄTELMIÄ

- Vaikka äitiyspakkauksen hankkivien osuus on hieman laskenut, ei pakkauksen sisällössä ole sen valinneiden mielestä suuria puutteita. Suuri osa vastaajista pitää pakkausta edelleen monipuolisena ja tarpeellisena.
- Etenkin ensimmäisen lapsen saajille pakkauksella on myös suuri informaatioarvo sen suhteen, mitä kaikkea lapsenhoidossa tarvitaan.
- Pääosaan tuotteista vanhemmat ovat tyytyväisiä vuodesta toiseen, ja etenkin pakkauksen muihin tuotteisiin kuin tekstiileihin tyytymättömien osuus on laskenut.
- Vastaajat pitivät suurta osaa pakkauksen tekstiileistä tarpeellisina. Varsinkin body-asuja, peitettä ja peitemakuupussia pidettiin tarpeellisina. Muista tuotteista erityisen tarpeellisina pidettiin hiusharjaa, valmisvaippoja ja kynsisaksia.
- Aiemmista kerroista poiketen tällä kerralla tekstiilien laadusta löydettiin enemmän huomautettavaa kuin väreistä. Laatuun liittyvät kommentit koskivat etupäässä tuotteiden pieniä virheitä ja käyttömukavuutta.
- Äitiyspakkauksesta kertovat Internet-sivut ovat olleet hyödyllinen uudistus, sillä kaksi kolmasosaa vastaajista on käynyt sivuilla. Pakkauksen hankkimiseen liittyvää tietoa saadaan eniten neuvolasta, mutta pakkauksen sisällöstä saadaan tietoa useimmin juuri Internetistä.

- Kestovaippojen käyttö on harvinaista eikä äitiyspakkaukseen toistaiseksi kaivata kesto-vaippoja tai -vaippahousuja. Enemmistö vastaajista kannatti kuitenkin kesto-vaipoista ker- tovan tiedon lisäämistä pakkaukseen.
- Kysely antoi pienestä otoskoosta huolimatta hyvän yleiskuvan vanhempien suhtautumi- sesta pakkaukseen ja sen sisältämiin tuotteisiin. Äitiyspakkauksen vastaanoton seurantaa kannattaa jatkaa samansuuntaisesti.

Kirjallisuus

Blomgren S, Takala P, Klaukka, T. Äitiyspakkaus käyttäjien puntarissa IV. Helsinki: Kela, Sosiaali- ja terveysturvan selosteita 24, 2002.

Eräitä tilastotietoja äitiysavustuksen joko pakkauksena tai rahana ottaneista. Kelan aktuaari- ja tilastolinjalla tehty muistio äitiysavustusraadille 11.1.1999.

Hellsten K. Vaivaishoidosta hyvinvointivaltion kriisiin. Hyvinvointivaltiokehitys ja sosiaali- turvajärjestelmän muotoutuminen Suomessa. Helsinki: Helsingin yliopiston sosiaalipoliti- kan laitoksen tutkimuksia 2, 1993.

Kyrklund T. 500 euron starttipaketti tai 140 euroa rahaa? Kelan Sanomat 2004; (1): 6.

Käyhkö A. Vauva on vanhemmille kullakin kallis. Keski-suomalainen 6.8.2004.

Takala P, Klaukka T. Mitä mieltä äidit ja isät ovat äitiyspakkauksesta? Esitutkimus. Helsin- ki: Kela, Sosiaali- ja terveysturvan selosteita 13, 1999.

Takala P, Klaukka T. Äitiyspakkaus käyttäjien puntarissa. Helsinki: Kela, Sosiaali- ja ter- veysturvan selosteita 14, 2000a.

Takala P, Klaukka T. Äitiyspakkaus käyttäjien puntarissa II. Helsinki: Kela, Sosiaali- ja ter- veysturvan selosteita 16, 2000b.

Takala P, Klaukka T. Äitiyspakkaus käyttäjien puntarissa III. Helsinki: Kela, Sosiaali- ja ter- veysturvan selosteita 20, 2002.

ÄITIYSPAKKAUSKYSELY

Elokuu 2004

1. Vastaajana...

- äiti
 isä
 äiti ja isä yhdessä

2. Äidin ikä: _____ vuotta

3. Äidin perus- tai ammattikoulutus:

- peruskoulu
 alle 3 vuotta kestänyt ammattikoulutus
 ylioppilastutkinto tai vähintään 3 vuotta kestänyt ammattikoulutus
 ammattikorkeakoulu- tai korkeakoulututkinto

4. Vauvan sukupuoli:

- tyttö poika

Jos kaksoset tai useampi, kirjoittakaa sukupuolet _____

5. Vauvan ikä: _____ kk

6. Monesko äitiyspakkaus tämä on perheessänne?

- ensimmäinen toinen kolmas tai useampi

7. Miten saitte pääasiassa tietoa (merkitkää kohtiin a-c tärkein lähde)

a) äitiyspakkauksesta yleensä?

- ystäviltä ja tuttavilta
 neuvolasta
 Kelan Internet-sivuilta
 Kelan toimistosta
 muuten, miten?

b) pakkauksen hankkimisesta?

- ystäviltä ja tuttavilta
 neuvolasta
 Kelan Internet-sivuilta
 Kelan toimistosta
 muuten, miten?

c) pakkauksen sisällöstä?

- ystäviltä ja tuttavilta
 neuvolasta
 Kelan Internet-sivuilta
 Kelan toimistosta
 muuten, miten?

8. Oletteko tutustuneet äitiyspakkaukseen Kelan Internet-sivuilla?

- kyllä ei

Mikäli olette, mikä on mielipiteenne sivuista? (esim. informatiivisuus, kuvien selkeys)

9. Kuinka tarpeellisia teille ovat olleet äitiyspakkauksen tekstiilit?

	erittäin tarpeellinen	melko tarpeellinen	ei tarpeellinen eikä tarpeeton	melko tarpeeton	erittäin tarpeeton
Paidat	1	2	3	4	5
Body-asut	1	2	3	4	5
Potkuhousut	1	2	3	4	5
Potkupuvut	1	2	3	4	5
Kevyt toppapuku	1	2	3	4	5
Oloasu	1	2	3	4	5
Päähineet	1	2	3	4	5
Sukat	1	2	3	4	5
Lapaset	1	2	3	4	5
Kangasvaipat	1	2	3	4	5
Kylpypyyhe	1	2	3	4	5
Aluslakana	1	2	3	4	5
Pussilakana	1	2	3	4	5
Peite	1	2	3	4	5
Peitemakuupussi	1	2	3	4	5
Ulkohaalari	1	2	3	4	5
Lämpötöppöset	1	2	3	4	5
Lämpörukkaset	1	2	3	4	5

10. Kuinka tarpeellisia teille ovat olleet äitiyspakkauksen muut tuotteet?

	erittäin tarpeellinen	melko tarpeellinen	ei tarpeellinen eikä tarpeeton	melko tarpeeton	erittäin tarpeeton
Ruokalappu	1	2	3	4	5
Patja	1	2	3	4	5
Patjansuojus	1	2	3	4	5
Hoitoalusta	1	2	3	4	5
Lelu	1	2	3	4	5
Hiusharja	1	2	3	4	5
Kynsisakset	1	2	3	4	5
Kylpylämpömittari	1	2	3	4	5
Matkavesipullo	1	2	3	4	5
Voide	1	2	3	4	5
Kuvakirja	1	2	3	4	5
Ruokaohjekirja	1	2	3	4	5
Rinnalla -kirjanen	1	2	3	4	5
Kondomit	1	2	3	4	5
Terveysseiteet	1	2	3	4	5
Valmisvaipat	1	2	3	4	5
Esitteet	1	2	3	4	5
Vuodelaatikko	1	2	3	4	5

11. Onko pakkauksen tekstileissä tuotteita, joiden laatu (kestävyys, käyttömukavuus, pestävyys tai värit) ei ole mielestänne hyvä?

ei

kyllä Mitä tuotteita ne ovat ja mikä niissä on vikana?

12. Entä onko pakkauksen muissa tuotteissa sellaisia, joiden laatu (kestävyys, käyttömukavuus, pestävyys tai värit) ei vastannut odotuksianne?

ei

kyllä Mitä tuotteita ne ovat ja mikä niissä on vikana?

13. Ovatko äitiyspakkauksen

a) lämpötöppöset ja

liian pienet

sopivan kokoiset

liian suuret

b) lämpörukkaset mielestänne

liian pienet

sopivan kokoiset

liian suuret

Muu mahdollinen kommentti töppösistä ja/tai rukkasista:

14. Mielipiteet potkuhousuista ja puolipotkuhousuista jakaantuvat. Äitiyspakkaukseen on toivottu myös puolipotkuhousuja. Kumpia pidätte parempina?

potkuhousuja

puolipotkuhousuja

en osaa sanoa

15. Pakkauksen mukana on Loruleikki -niminen kuvakirja.

Oletteko käyttäneet kirjaa?

Aiotteko käyttää kirjaa myöhemmin?

en lainkaan

jonkin verran

paljon

en lainkaan

jonkin verran

paljon

Mitä mieltä olette kirjasta?

16. Mainitkaa kolme pakkauksen tuotetta, joiden tulee mielestänne ehdottomasti sisältyä pakkaukseen:

a. _____ b. _____ c. _____

17. Mainitkaa kolme pakkauksen tuotetta, jotka ovat mielestänne vähiten tarpeellisia:

a. _____ b. _____ c. _____

18. Käytetäänkö perheessänne kertakäyttö- vai kestovaippoja?

- 1 aina kertakäyttövaippoja
 2 enimmäkseen kertakäyttövaippoja
 3 molempia suunnilleen saman verran
 4 suurimmaksi osaksi kestovaippoja
 5 aina kestovaippoja

Kommentti:

19. Tulisiko äitiyspakkauksessa mielestänne olla

- a. kestovaippoja ja kestovaippahousut 1 kyllä 2 ei 3 en osaa sanoa
b. kestovaippanäytteitä 1 kyllä 2 ei 3 en osaa sanoa
c. tietoa kestovaipponen käytöstä 1 kyllä 2 ei 3 en osaa sanoa

Kommentti:

20. Tulisiko pakkauksessa mielestänne olla vanhemmuutta ja parisuhdetta käsittelevää kirjallista materiaalia?

- 1 kyllä 2 ei 3 en osaa sanoa

Kommentti:

22. Mitä muita terveisiä haluaisitte lähettää äitiyspakkauksen suunnittelijoille ja tuotteiden valmistajille?

Kiitos vastauksistanne!

Äitiyspakkauskyseilyn otoskunnat.

